

НОВА СУТНІСТЬ СУЧАСНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Термін «сучасне мистецтво» є досить спірним та неоднозначним, між тим сама проблема сучасного мистецтва є. безперечно, вкрай актуальною як для загальносвітової, так і для національної культури. Цим терміном прийнято умовно називати інтегровану художньо-дизайнерську діяльність яка включає в себе різноманітні жанри і художньо-технічні засоби, як-от: живописні, скульпторські, графічні, архітектурні, театральні, кінематографічні, фотографічні, музичні та інші складові,

Поява «сучасного мистецтва» характеризується зміною головної парадигми художньої діяльності людства, яка мала місце на зламі тисячоліть. Культурологічно та соціологічно це пов'язано з усвідомленням людством нагальної потреби пошуків шляхів запобігання самозруйнуванню внаслідок науково-технічного прогресу.

НТР побудована на класичному раціональному мисленні, яке передбачає жорсткі однозначні закони, верифікацію, розділення феноменів на об'єкт та суб'єкт. І сьогодні технічний прогрес будується на застарілому способу мислення, хоча вже зрозуміло, що цей шлях є хибним хоча б серед конечність природних ресурсів. Між тим, культурна ситуація постмодернізму знаменується появою нового, некласичного раціонального мислення. Визначимо його головні тенденції.

1. Плюралістична модель світу - можливість існування різних типів раціонального, можливість одночасного існування різних, але однаково істинних точок зору.

2. Освоєння хаосу замість його впорядкування, орієнтування в універсумі замість його секуляризації. Протягом всієї історії культури людства порядок протиставлявся хаосу, свідомо чи позасвідомо люди прагнули його тотального впорядкування. На сучасному етапі це впорядкування стало надто складним, багатофакторним і мало придатним для формалізації, а отже, бінарність «порядок - хаос» в культурі поступово втрачає сенс. Все більш правомірною стає своєрідна дефініція: «хаос - це порядок, який ми ще не пізнали».

3. Реконструкція аксіологічної системи людства (зростає переважаюча цінність інформації").

4. Синергетична картина світу (світ є невпорядкованою системою, яку впорядковує інформація).

5. Людська свідомість є сама предметом свідомості, а отже, пізнання - це не акт, а діалог, внаслідок якого як об'єкт, так і предмет зазнають змін і взаємовпливів.

6. Культура мислиться як «організм», який самоорганізується, самопроектується за принципом «вітальності» - подібності за складністю до живого організму.

Отже, сьогодні спостерігаємо початок формування нової глобальної свідомості людства, побудованій на розробці методів природного, ненасильницького «вбудовування» поведінка кожної конкретної людини (а відтак і людства) в процес саморозвитку культури. Цей феномен характерний для всіх галузей культури, особливо яскраво він спостерігається в мистецтві.

У зв'язку із вищевикладеним постає багато питань і проблем, пов'язаних із формуванням нової парадигми мистецтва. Одна з них - визначення стилю сучасного мистецтва. Термін «постмодернізм» не влаштовує багатьох науковців через відсутність в ньому стилеутворюючої складової: «постмодерн» у перекладі означає

лише «той, що йде після модерну», тобто вказує лише на послідовність стилів. Між тим, і назва «модерн», що перекладається як «сучасний», ні в якій мірі не відповідає сучасному мистецтву: за традицією, так прийнято називати історико-культурний період, що відповідає практично всьому двадцятому століттю в західноєвропейській культурі та шістдесятим - вісімдесятим рокам на пострадянському просторі. Отже, як бачимо, і цей термін не несе в собі певного смислового навантаження і не може відбивати стильові особливості епохи.

Слід взяти до уваги, що, знаходячись в певній культурній ситуації, дуже важко усвідомити її парадигми, а відтак і дати назву всій культурній добі. В історії світової культури це відбулося лише один раз, коли італієць Д. Вазарі свідомо назвав епоху, яка змінила Середньовіччя, епохою Відродження (саме ним була поіменована і епоха Середньовіччя, як така, що знаходилася «посередині» між добами двох культурних злетів - античністю та ренесансом). Отже, можливі два варіанти розв'язання цієї культурної проблеми. Перший: культурна ситуація з'ясується шляхом самоупорядкування, тенденції перетворяться на риси, і тоді стиль епохи викристалізується і буде зрозумілим з височини набутого людством культурного досвіду. Це цілком можливо за термін одного покоління, можливо, навіть менше, адже протягом історії культури весь час спостерігаємо прогресуюче прискорення наростання культурних новоутворень і змін культурних епох. Другий: в нашу епоху знайдеться особистість, яка усвідомить її парадигми і зможе їх науково викласти і обґрунтувати, ввівши ці дані в загальний науковий обіг. На сьогодні існує декілька спроб визначення стилю сучасного мистецтва, проте жоден з них не закріпився на рівні загальноновизнаного:

«пост-пост-модерн», «трансавангард», «мистецтво епатажу», «епоха бродіння», «естетичний компроміс», «актуальне мистецтво», «художня інфернальність» та ін. Щось обрати або придумати щось нове? В будь-якому випадку - майбутнє покаже. Причому найближче майбутнє.